

REFLECȚII ASUPRA PROBLEMELOR ATRAGERII INVESTIȚIILOR STRĂINE ÎN REPUBLICA MOLDOVA

*Dr.hab. Alexandru STRATAN,
Institutul de Economie,
Finanțe și Statistică, AȘM*

REFLECTIONS ON FOREIGN INVESTMENT ATTRACTION ISSUES IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA

Under conditions of fierce market competition, managerial thinking plays an increasing role reflected by investments of strategic orientation. In this context, local companies are less cost competitive than foreign ones. The environment of influence on the investments is a societal environment in which they are placed. The analysis of environmental, economic, political and legal factors represents a strategic step for the opportunity to invest in a particular country. At this chapter, Republic of Moldova stands bad with all of the factors mention above.

Apogeul reflecțiilor asupra investițiilor străine directe (ISD) este datorat în mare parte doctrinelor liberaliste. Acesta, în special, a început să se manifeste la începutul secolului al XIX-lea, odată cu trecerea unor țări având influență crucială asupra economiei globale de la protecționism la liberul schimb.

Pe parcursul istoriei, au existat trei actori importanți care au dezvoltat natura investițiilor străine: statul, firma care investește și consumatorul final. Atunci când se evaluează impactul investițiilor străine asupra economiei unei țări, sunt examinați cei trei subiecți menționați anterior. Totuși, sarcina cea mai grea este evaluarea firmei țintă, care reprezintă dreptul de proprietate a unor firme asupra patrimoniului sau activelor sale existente în alte state. După cum este cunoscut, investițiile străine sunt alocate în scopul creării valorii adăugate pentru companie. Specificul și particularitatea investițiilor străine reiese din dreptul investitorului de a putea controla patrimoniul său existent în altă țară.

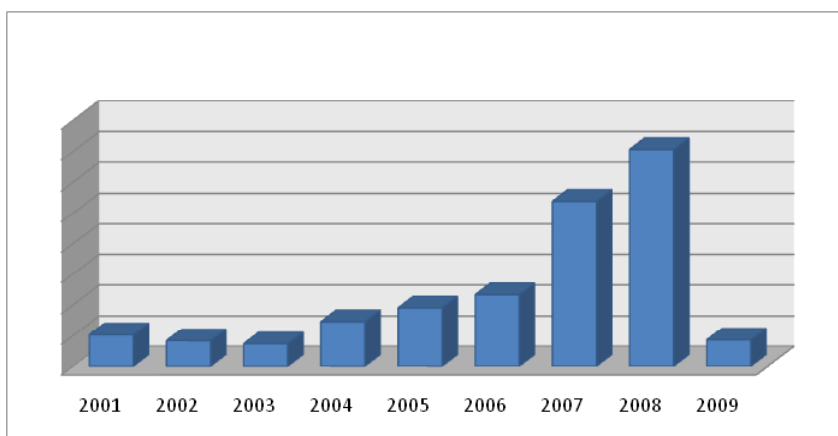
Din acest punct de vedere, un sector destul de polemizat în

agenda guvernării actuale și precedente a Republicii Moldova îl reprezintă agricultura. Aceasta nu s-a dezvoltat din considerentul unui deficit acut de investiții străine, a căror practici manageriale ar spori considerabil sistemul actual de gestionare eficientă a sectorului dat. Cauza realizărilor modeste rezidă în interzicerea achiziționării terenurilor agricole de către agenții economici cu capital străin. Neîncrederea investitorilor străini în mediul legal al Republicii Moldova conservă spiritul de investitor în agricultură. Lipsa de garanții inhibă plasarea unor sume considerabile în agricultura moldovenească de către agenții economici străini. Potrivit datelor oferite de centrul analitic Expert-Grup, ponderea investițiilor străine în sectorul de cultură vegetală în anul 2008 era de 5,5% și în sectorul zootehnic de doar 0,62%.

Mediul de influență al investițiilor îl reprezintă mediul societal în care acestea sunt plasate. Analiza factorilor de mediu, economici, politici și legali constituie o etapă strategică pentru oportunitatea ideii de a investi într-o anumită țară. La acest capitol, Republica Moldova stă prost cu toți factorii menționați anterior. Statistic vorbind, conform datelor prezentate de Ministerul Economiei, fluxul net al investițiilor străine directe a început să scadă în trimestrul IV 2008 și a continuat să se reducă în 2009. Așadar, volumul ISD, atrase în economia națională, în trimestrul IV 2008 a constituit 150,9 mil. USD, iar în anul 2009 acest indicator a fost de 86,4 mil. USD, micșorându-se comparativ cu anul 2008 de circa 8,2 ori. Evident, crizele economice și politice prin care trece Republica Moldova inspiră neîncredere investitorilor străini de a-și plasa capitalul pe teritoriul țării.

Trendul pozitiv al investițiilor străine directe în Republica Moldova are loc până în anul

Dinamica ISD în economia RM

Sursa: BNM
www.bnm.md [2]

2009. Instabilitatea financiară a țării, afectată de situația globală, se resimte abia la sfârșitul anului 2008. Începând cu 2008, ISD au cunoscut o descreștere semnificativă, cauzată, pe de o parte, de criza financiară globală, iar pe de altă parte, de instabilitatea politică a țării.

Un impact important ar trebui să-l aibă investițiile străine asupra indicatorilor macroeconomici, în special asupra obiectivelor de realizare a planului național de dezvoltare, printre care și reducerea ratei șomajului în Republica Moldova. Cu toate acestea, la capitolul respectiv, întreprinderile cu capital străin au avut deocamdată o influență modestă. În conformitate cu datele prezentate de BNS, doar 9% din populația țării este antrenată în întreprinderile cu capital total străin. De asemenea, putem conchide că întreprinderile cu capital străin nu au contribuit la creșterea nivelului de trai al populației, dacă e să analizăm situația prin prisma salariilor achitate angajaților. Acestea din urmă sunt doar cu 60-70% mai mari decât cele oferite de companiile autohtone¹. Pe când nivelul productivității muncii cunoaște o dinamică pozitivă datorită noilor tehnologii de producere a inputurilor.

Este de remarcat faptul, că ponderea investițiilor străine în sectorul serviciilor prevalează. Astfel, în Republica Moldova, în 2008, creșterea semnificativă a ISD a avut loc grație sectorului bancar. Alte sectoare care au atras un flux mare de investiții sunt comerțul cu ridicata, comerțul cu amănuntul, precum și tranzacțiile imobiliare. O infuzie de investiții străine în alte sectoare ale economiei, în special cele strategice, precum agricultura, este determinată de un factor de risc cu caracter negativ asupra deciziei investitorilor străini de a-și plasa capitalul în aceste sectoare.

În condițiile concurenței acerbe de pe piață, un rol din ce în ce mai important îl are gândirea managerială materializată prin orientarea strategică a investițiilor. În contextul celor expuse, companiile autohtone sunt mai puțin competitive decât cele străine sub aspectul costurilor de producție. Un indicator remarcabil, analizat comparativ între companiile autohtone și cele străine, îl reprezintă utilizarea eficientă a activelor de care dispune întreprinderea, faptul că rata de rotație a activelor întreprinderilor cu capital străin este mai mare decât cea a companiilor autohtone. Aceasta se explică prin gestiunea mai eficientă a trecerii activelor curente de la o fază de circulație către o altă fază. În întreprinderile cu capital străin, faza de aprovizionare, de producție, de desfacere și de decontări atinge parametri optimi față de companiile autohtone. Astfel, capitalul străin produce efectul de scară, adică sunt realizate mai multe produse la costuri mai reduse decât costul pe

pieță. Ca factor causal, costurile de producție reduse permit companiilor străine să-și extindă linia de producere. Iar ca rezultat, companiile străine devin mai competitive din punct de vedere al prețului, precum și din punct de vedere al calității, datorat tehnologiilor în procesul de producere.

În acest context, se poate menționa efectul cu sens dublu al investițiilor străine. Pe de o parte, acestea creează locuri de muncă, satisfac cererea consumatorilor locali, contribuie la bugetul de stat, asigură infuzia de tehnologii moderne, iar pe de altă parte, se atestă pierderea terenului companiilor autohtone în fața celor străine. Se creează, astfel, un cerc vicios, care își are efecte contrapuse celor enunțate mai sus.

În concluzie, se impune revizuirea și îmbunătățirea abordării manageriale la nivelul instituțiilor publice, responsabile de promovarea, menținerea și atragerea investițiilor străine, precum și la nivel de agenți economici autohtoni. Trebuie luate în calcul efectele pe orizontală și verticală, pe care le au investițiile străine directe asupra economiei Republicii Moldova. În acest scop:

1. Statul trebuie să susțină și să creeze condiții prielnice pentru parteneriatele publice private, care pentru moment sunt valorificate la un nivel relativ jos.
2. Urmează a fi dezvoltate conglomeratele locale, încurajate alianțele între investitorii străini și agenții economici locali.
3. Trebuie create stimulente pentru atragerea investițiilor străine în sectoarele strategice ale economiei. În acest sens, procesul de privatizare a companiilor de stat urmează să fie optimizat și promovat către investitorii străini. De asemenea, este necesar de a dezvolta sistemul de privatizare a companiilor de stat pe teritoriul altor state, unde ar putea fi atrași potențialii investitori.
4. Se impune debirocratizarea sistemului legislativ, atât pentru agenții economici locali, cât și pentru cei străini. Din perspectiva libertății economice, se recomandă de revizuit termenele pentru obținerea licențelor și autorizațiilor de activitate, care sunt mai mari decât media globală, numărând 18 proceduri și o durată de 218 zile [3].
5. Este necesară diminuarea barierelor la intrare în anumite sectoare ale economiei (revizuirea celor cinci forțe ale lui Porter din perspectiva instituțiilor publice).

Bibliografie

1. Tatiana, Fondos. Optimizarea investițiilor străine în contextul politicilor economice ale Republicii Moldova, www.cnaa.md/files/theses/2010/15015/tatiana_fondos_thesis.pdf
2. www.bnm.org
3. www.heritage.org/index

¹ Optimizarea investițiilor străine în contextul politicilor economice ale Republicii Moldova, Tatiana Fondos